

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

1. поставку оборудования региональным партнерам (различные элементы программно-аппаратных комплексов управления ресурсами предприятия для более глубокой интеграции регионального поставщика в цепочку ценности ТНК);
2. целевая консультационная поддержка в области методик контроля качества выпускаемой и поставляемой продукции.

В Германии произошел массовый переход ряда производств, особенно по выпуску простейших деталей, в другие страны, в частности в страны Восточной Европы. Лидерами автомобильного автосорсинга являются многие крупные компании. Автомобили немецких марок почти наполовину стали состоять из иностранных комплектующих (табл. 2) [4, с.146].

Таблица 2

Масштабы автомобильного автосорсинга в Германии

Модель	Сборка	Двигатель	Доля немецких деталей, %
Mercedes E - Klass	Германия	Германия	65,0
Porsche 911	Германия	Германия	65,0
VW Passat	Германия	Германия, Венгрия	60,0
Audi 4	Германия	Венгрия	55,0
Audi 6	Германия	Венгрия	55,0
BMW 5er	Германия	Австрия, Великобритания, Германия	55,0
VW Golf	Германия, Бельгия, Словакия	Германия, Венгрия, Польша	50,0
Ford Fiesta	Германия, Испания	Великобритания	45,0
Ford Foens	Германия, Испания	Великобритания	40,0
Opel Corsa	Германия, Испания	Австрия, Венгрия, Германия, Польша	35,0
Porsche Cayenne	Словакия, Германия	Германия	35,0
VW Polo	Словакия, Испания	Германия, Чехия	35,0
Audi TT	Венгрия	Венгрия	30,0
Audi 07	Словакия	Венгрия	30,0
BMW X3	Австрия	Австрия, Великобритания, Германия	30,0
Opel Astra	Германия, Бельгия, Великобритания, Польша	Австрия, Венгрия, Германия, Польша	30,0

Выводы. Итак, значительная часть новейших технологий, предоставленных ТНК, — продукция вчерашнего дня. При этом зарубежные корпорации стремятся передать в свои совместные предприятия технологии низовых производственных звеньев, не привлекательные для высокооплачиваемых и высокоинтеллектуальных трудовых ресурсов развитых государств. Возможности для самостоятельной разработки технологий у принимающих стран, как правило, ограничены, что приводит к их зависимости от ТНК, к тому же иностранный инвестор не заинтересован создавать себе конкурента. Несмотря на это тенденция вынесения НИОКР в новые зарубежные центры продолжается. Из 1773 осуществлявшихся во всем мире инвестиционных проектов, связанных с НИОКР, большинство (1095) проводились в развивающихся странах или государствах Восточной Европы. На развивающиеся страны Азии и Океании приходилась почти половина от общего числа проектов в мире.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Мовсесян А. Транснациональный капитал и национальные государства / А. Мовсесян, С. Огнiewicz // Мировая экономика и международные отношения, 2007. - № 6. с.61-62.
2. Осьмова М.Н. Глобализация мирового хозяйства: Учеб. пособ. / М.Н. Осьмова, А.В. Бойченко. – М.: ИНФРА-М, 2010. – 376с.
3. Сорока И.Б. ТНК и их роль в процессе активизации международной интеграции / И.Б. Сорока // Актуальные проблемы экономики, 2009. - №9. – с.35-41
4. Черников Г.П. Очень крупные транснациональные корпорации: Учеб. пособ. / Г.П. Черников, Д.А. Черникова. – М.: ЗАО Издательство «Экономика», 2008. – 399 с.
5. World Investment Report 2011: FDI from Developing and Transition Economies: Implications for Development. UNCTAD [Электронный ресурс] - Режим доступа: http://www.unctad.org/en/docs/wir2011_en.pdf

РЕЗЮМЕ

Цель исследования состоит в рассмотрении практических аспектов повышения национальной экспортной конкурентоспособности при размещении инвестиций ТНК в контексте преодоления последствий глобального финансового кризиса.

Ключевые слова: транснациональная компания, глобальный кризис, научные разработки, страна базирования, конкурентоспособность, технология, инвестиция.

РЕЗЮМЕ

Мета дослідження полягає у розгляді практичних аспектів підвищення національної експортної конкурентоспроможності при розміщенні інвестицій ТНК у контексті подолання наслідків глобальної фінансової кризи.

Ключові слова: транснаціональна компанія, глобальна криза, наукові розробки, країна базування, конкурентоспроможність, технологія, інвестиція.

SUMMARY

The aim of the research is to examine the practical aspects of the improvement of the national export competitiveness when placing the TNC investment in the context of overcoming the global financial crisis.

Key words: multinational, global crisis, scientific development, the home country, the competitiveness, the technology investment.

СУСПІЛЬНА ФОРМА ПРАЦІ І ЕКОНОМІЧНІ ЗАКОНИ. ЦІЛЬОВА ФУНКЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Дмитриченко Л.А., к.е.н., доцент, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

Постановка проблеми. Особливістю сучасної української економіки є її відкритість та поглиблення інтеграції до світової економічної системи. Це не може не впливати на розвиток суспільної форми праці: успішність праці відбувається як на рівні національної економіки, так і на світовому рівні.

Труд як процес взаємодії продуктивних сил являє собою складну динамічну систему, в розвитку якої об'єктивно існує основний напрямок, цільовий орієнтир, рух до якого забезпечує функціонування системи та її сталість.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Відомо, що на сучасному етапі розвитку економічної теорії щодо питання про критерії розмежування економічних систем переважає точка зору, згідно з якою економічні системи розмежовуються відповідно рівню розвитку продуктивних сил. Відомо також, що така постановка питання виникла на початку 60-х років XX століття й була обґрунтована представником інституціонального напрямку економічної науки – американським економістом У.У.Ростоу у праці «Теорія стадій економічного зростання. Некомуністичний маніфест» (1961). Друга частина назви цієї праці вельми чітко наголошує на претензії вченого обґрунтувати методологію розмежування економічних систем, альтернативну Марксовій. Це набуло особливого значення, якщо мати на увазі, що саме у 60-ті роки відбувалася так звана холодна війна між двома системами – капіталізмом і соціалізмом і головним чином – між двома країнами – США і СРСР. За таких умов «теорія стадій економічного зростання» набула розповсюдження, а на сучасному етапі посилення інституціонального напрямку в економічній науці, знову актуалізувалася.

Розділяючи у цілому погляди вчених – представників інституціональної теорії, особливо щодо розвитку системи інститутів державного впливу на економіку, вважаємо за необхідне проаналізувати деякі методологічні суперечності «теорії стадій економічного зростання» у аспекті цільової функції руху економічної системи. Йдеться про так звані специфічні економічні закони, що відбивають основну ціль розвитку певної економічної системи. Специфічні закони виражають сутність системи суспільно-економічних відносин, сутність певного способу виробництва. Так, в історії суспільного виробництва діяли і зійшли зі сцени специфічні закони первісного, рабовласницького і феодального суспільства.

Теоретична значимість такого аналізу міститься у обґрунтуванні методології дослідження процесу усупільнення праці й цільової функції соціально-економічного розвитку.

Аналіз останніх публікацій. Необхідно зауважити, що останнім часом економічна наука все більше відхиляється від дослідження методологічних проблем. Переважає функціональний аспект наукових пошуків, що, на наш погляд, суттєво спрощує економічну теорію, робить її «статистикою», яка фіксує певні економічні процеси, причому часто й густо обмежується екзотеричними, поверхневим аналізом цих процесів. Така ситуація обумовила випадіння з площини наукового дослідження важливих методологічних проблем щодо системи законів розвитку суспільства, зокрема щодо основного закону певної економічної системи, щодо закону відповідності продуктивних сил виробничим відносинам, щодо закону розподілу праці тощо.

Саме на цих законах ґрунтується усупільнення праці. Методологічні аспекти цієї проблеми сучасними науковцями не аналізуються взагалі. Виключенням є монографія Л.В.Проданової «Економічне зростання й економічний розвиток: забезпечення сталості економічної системи», де автором розглядаються сучасні тенденції економічного розвитку – соціалізація глобальних і глобалізація соціальних проблем, і де висловлюється позиція щодо цільових орієнтирів розвитку та законів, що обумовлюють цілі розвитку й його механізми [1, с.78-87].

У відомій науковій праці колективу авторів Національного інституту стратегічних досліджень, Інституту економічного прогнозування НАН України і колишнього Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України «Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки) «Шляхом Європейської Інтеграції» розглянуто стратегічні завдання України майже по всіх напрямках розвитку економіки [2]. Проте, навіть у здавалося б методологічному розділі «Стратегічні цілі та пріоритети» йдеться головним чином про набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі та про створення інноваційної моделі розвитку. Всі інші розділи зосереджені за вирішенні окремих галузевих проблем та проблем розвитку інституціональної структури суспільства. У зв'язку з цим постає питання щодо цільового орієнтування розвитку України: ціль у тому, щоб стати членом ЄС? А що з того буде українському народові? Яка взагалі мета розвитку національної економічної системи?

Аналогічно викладено матеріал у Національній доповіді «Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави», підготовленої колективом вчених секції суспільних і гуманітарних наук Національної академії наук України [3]. В даній вельми об'ємній праці йдеться про сучасний стан національної економіки і про його наслідки для українських громадян, але відсутня методологія дослідження причин такого стану й причин зростання рівня розмежування багатства й бідності в Україні. Відсутня аргументація цільової функції розвитку країни, відсутня методологія формулювання національної ідеї розвитку як і сама ідея.

Змістовною науковою роботою з проблеми організації праці є стаття Т.М.Кір'ян і М.С.Шаповал «Теоретико-методологічні положення щодо соціальної організації праці», у якій поставлено комплекс питань соціального змісту й соціальної орієнтації праці, механізмів соціалізації праці, соціального розвитку економічної системи в цілому, формування соціальної держави тощо [4]. Проте навіть у такому контексті дослідження проблем праці відсутньою є проблема суспільної форми праці як такої, її (форми) розвитку й його (розвитку) цільової спрямованості.

Виділення невирішених проблем і ціль дослідження. Постановка питання щодо цільової функції соціально-економічного розвитку – це питання методології економічної науки. Зауважимо, що сама теза відносно цілі економічного розвитку визнається як у філософській, так і у економічній літературі й розглядається не сама по собі, а в зв'язку із її включенням у основний економічний закон суспільства. До того ж, як питання щодо цілі розвитку, так і питання щодо існування основного економічного закону залишалося предметом довгих дискусій. У зв'язку з відхиленням сучасної економічної теорії від дослідження методологічних проблем (особливо гострого соціального змісту), питання щодо основного економічного закону, щодо цільової функції соціально-економічного розвитку практично не розглядається.

Актуальність дослідження методологічних аспектів суспільної форми праці і цільових орієнтирів її розвитку, обумовлених об'єктивними економічними законами (насамперед специфічними), потребує відповідного теоретичного обґрунтування. Отже цілком даної статті є визначення цільової функції розвитку суспільної форми праці та її обумовленості основним економічним законом суспільства на певному історичному етапі (в умовах ринкової економіки).

Викладення основного матеріалу. У філософському сенсі ціль – це випередження у свідомості (людини, суспільства) результату, на досягнення якого спрямовані дії. У якості безпосереднього мотиву ціль спрямовує й регулює дії, пронизуючи практику як внутрішній закон, якому людина підкоряє власну ціль. Виражаючи активну сторону людської свідомості, ціль має бути узгодженою з об'єктивними законами, реальними можливостями суспільства й самого суб'єкту. Ціль суспільного виробництва певним чином структурує економічні закони, в межах певної структури економічні закони реалізують їхню сукупну дію.

У певному сенсі ціль взагалі визначає стан системи. Ґрунтуючись на такому розумінні цілі, вважаємо, що основна ціль суспільного виробництва (основна лінія, основний напрям розвитку соціально-економічної системи) є об'єктивною передумовою й об'єктивним станом виробництва, його об'єктивною спрямованістю. Остання виступає у якості об'єктивної основи провідної цілі економічної політики держави.

Отже, аналіз проблеми усупільнення праці й цільових орієнтирів його розвитку має ґрунтуватися, як найменше, на наступних важливих методологічних положеннях:

1. Процес усупільнення праці, з одного боку об'єктивний, обумовлений суспільним поділом праці, розвитком продуктивних сил і виробничих відносин, а з іншого – у певній мірі суб'єктивний, цілеспрямований, що визначається економічною політикою держави.
2. Економічна політика держави також має об'єктивну й суб'єктивну сторони. Об'єктивність визначається тим, що суспільство завжди ставить такі цілі, для виконання яких має підґрунтя. Проте, об'єктивні цілі завжди формулюються суб'єктами. Отже, відповідність сформульованих цілей об'єктивним умовам для їх реалізації залежить від рівня розвитку суб'єктів, від рівня усвідомленості ними відповідності цілей об'єктивним матеріальним умовам їх здійснення.
3. У суспільстві діє загальний закон відповідності виробничих відносин рівню й характеру розвитку продуктивних сил. Продуктивні сили розвиваються швидше виробничих відносин. На певному рівні розвитку виробничі відносини починають відставати від рівня розвитку продуктивних сил, внаслідок чого виникає суперечність між цими двома сторонами суспільного виробництва, що призводить до гальмування розвитку. У процесі подолання цієї суперечності виробничі відносини „підтягуються” до рівня розвитку продуктивних сил, формується нова економічна система, новий суспільно-економічний лад.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

На ідеї відповідності виробничих відносин рівню і характеру розвитку продуктивних сил К. Марксом обґрунтовано формаційний підхід до періодизації розвитку суспільства.

Альтернативою формаційного підходу є еволюційний (цивілізаційний) підхід до періодизації суспільства, автором якого є американський учений У.У.Ростоу. Такий підхід ґрунтується на ідеї розвитку продуктивних сил і не бере до уваги розвиток виробничих відносин. Тому формаційний підхід представляється методологічно більш обґрунтованим, більш науковим. До речі, факт, що виробничі відносини не розвиваються ізольовано від продуктивних сил, що в суспільстві діє об'єктивний закон відповідності виробничих відносин рівню розвитку продуктивних сил, не заперечується у західній науковій літературі. Отже, формаційний підхід сам по собі вже передбачає еволюційний розвиток цивілізації (суспільного виробництва).

Таким чином, виробництво матеріальних благ є основою розвитку суспільства. Однак цим роль виробництва не обмежується. Виробництво впливає на всі сторони життя суспільства, визначає його ідеї, погляди, духовне та культурне життя, стає підґрунтям визначення цільових функцій розвитку країни в цілому, цільових орієнтирів розвитку суспільної форми праці.

Аргументом для такого висновку може бути ідея просування України до Європейського Союзу. Вона об'єктивно визначена міжнародним поділом праці, інтеграційними процесами й глобалізацією економіки, а також відповідним розвитком ринкових відносин в Україні. Усвідомлення цього стало підґрунтям для формулювання суб'єктами (керівниками держави, вченими) цільових орієнтирів подальшого розвитку нашої країни.

Зауважимо, що як стратегічний орієнтир, така цільова установка має місце бути, але практика доводить, що українське сьогодні не відповідає критеріям ЄС, тобто суб'єктивні цілі не відповідають об'єктивним умовам їх реалізації.

Отже, протиставлення формаційного та цивілізаційного підходів до періодизації суспільства (до класифікації економічних систем) не має підстави. Це пояснюється наступними двома обставинами:

- цивілізаційний підхід враховує лише один елемент економічної системи – продуктивні сили (що принципово методологічно помилково, тому що не враховується найважливіший елемент економічної системи – виробничі відносини);

- формаційний підхід сам по собі включає еволюцію продуктивних сил, відповідно до яких розвиваються виробничі відносини.

Постає питання: „Який основний напрям позитивного й успішного функціонування й розвитку сучасної національної економіки України та які засоби забезпечення розвитку у цьому напрямі?” Відповідь на це питання лежить у площині аналізу суспільної праці.

Звісно, що система «суспільна праця» являє собою єдність змісту (продуктивних сил) і економічної форми (виробничих відносин). Продуктивні сили і виробничі відносини – це підсистеми даної єдності. А оскільки так, то вони є відносно самостійними і мають власні об'єктивні цілі руху (головні напрями руху). Ціллю руху продуктивних сил є виробництво благ для споживання. Рух до даної цілі й її досягнення забезпечує функціонування й розвиток людини – головної продуктивної сили економічної системи, а отже системи у цілому.

Споживання залишається ціллю розвитку продуктивних сил в умовах будь-якої економічної системи і являє собою кінцеву ціль будь-якого виробництва взагалі.

Щодо руху суспільної форми праці (виробничих відносин), то він (рух) залежить від відтворення відносин власності на засоби виробництва. Відносини власності є основою суспільної форми праці. Вони завжди конкретні, а їхні основні типи відомі: від первіснообщинного до комуністичного (гіпотетично, теоретично й методологічно можливого). Певна форма суспільної праці існує, поки відтворюється відповідний тип власності, що визначає безпосередню, головну ціль певного способу виробництва. Єдність безпосередньої цілі виробництва (збереження типу власності) та відповідних засобів її досягнення виражає основний економічний закон способу виробництва.

У зв'язку з цим виникає питання щодо специфічної ролі кожного економічного суб'єкту – учасника суспільної праці. Якщо економічний суб'єкт є, наприклад, приватним власником, то він залишається таким, доки його функціонування у виробництві (будь-то його власна праця або праця найманих робітників) відповідає вимогам економічних законів певного суспільства. При невідповідності його дій економічним законам (наприклад, якщо він випускає продукцію, індивідуальні витрати на яку перевищують суспільну вартість), виникають загрози його існуванню.

Необхідно зауважити, що доля окремого власника не завжди співпадає з долею даного історичного типу власності. Наприклад, за умов конкуренції деякі економічні суб'єкти зникають, розоряються, втрачають капітали, але ринкові відносини не зникають, як не зникає приватна власність і капіталістична форма економічної системи. Тим більше, розорення одних збагачує інших, відбувається процес капіталістичного накопичення, централізації виробництва. Отже, при наявності множини власників, доля кожного з них не впливає на збереження відносин власності у цілому (хоча впливає на їхній розвиток, прискорюючи або гальмуючи їх).

Засобами досягнення об'єктивної цілі руху економічної системи слугують її власні елементи, їхній розвиток і зв'язки. У такому разі необхідно розрізняти ринкову систему відносин як таку (капіталістичну систему відносин і відповідну їй суспільну форму праці та відповідну ціль руху такої системи – забезпечення зростання прибутковості економічних суб'єктів), а також соціально орієнтовану ринкову систему, у якій зберігається приватна власність в усіх її формах, поруч функціонує суспільна власність у формі державної власності, виробництво все більше орієнтується на потреби громадян й відбувається процес соціалізації економічних відносин. Таким чином проявляється єдність розвитку продуктивних сил і виробничих відносин: розвиток продуктивних сил забезпечує соціалізацію відносин, а отже розвиток суспільної форми праці.

Отже, можна вважати, що суспільна форма праці безпосередньо виражається в такій цілі виробництва, як розвиток людини, його інтелекту, творчого потенціалу, рівня задоволення потреб (матеріальних і духовних), що дозволяє найкращим чином застосовувати власні можливості для збереження суспільних умов життя, тобто для збереження даної економічної системи. По зауваженню М.В.Масаєва, «економічна наука вже давно поставила питання, розв'язання яких забезпечило б людству гідне існування» [5, с.97]

З цього приводу необхідно наголосити на вельми об'єктивній закономірності соціалізації економічних відносин в умовах капіталістичної економічної системи. Соціалізація економічних відносин у такому разі виступає саме необхідним засобом збереження ринкової системи, засобом збереження приватної власності. Проте, усвідомлення необхідності певних організаційних форм розвитку соціалізації ще не дістало певного рівня у керівників держави й у депутатського корпусу, що підтверджується існуючою практикою виробничих відносин і системою правових інститутів, які діють в національній економіці України та в українському суспільстві в цілому. Винятком є лише розвиток інституту приватної власності, та й то цей процес відбувається зі значними деформаціями й веде не до соціалізації, а до капіталізації суспільства й глибокого розшарування громадян країни. Але питання соціально-економічної політики держави – це окрема велика проблема для наукового дослідження.

Висновки:

1. Суспільна форма праці є динамічною й розвивається під впливом системи економічних законів розвитку суспільства, зокрема під безпосереднім впливом основного закону певної економічної системи, закону відповідності продуктивних сил виробничим відносинам, закону розподілу праці тощо.

2. Рух суспільної форми праці (виробничих відносин) залежить від відтворення відносин власності на засоби виробництва. Відносини власності є основою суспільної форми праці.

3. Певна форма суспільної праці існує, поки відтворюється відповідний тип власності, що визначає головну ціль певного способу виробництва. Єдність безпосередньої цілі виробництва (збереження типу власності) та відповідних засобів її досягнення виражає основний економічний закон способу виробництва.

4. Суспільна форма праці виражається в такій цілі виробництва, як розвиток людини, його інтелекту, творчого потенціалу, рівня задоволення потреб (матеріальних і духовних), що дозволяє найкращим чином застосовувати власні можливості для збереження суспільних умов життя, тобто для збереження даної економічної системи.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

1. Проданова Л.В. Економічне зростання й економічний розвиток: забезпечення сталості економічної системи. Монографія / Л.В.Проданова. – Донецьк: ТОВ «Східний видавничий дім», 2011. – 400 с.
2. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки) “Шляхом Європейської інтеграції” / Авт.кол.: А.С.Гальчинський, В.М.Гесць та ін. – Київ: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
3. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: національна доповідь / за заг. ред. В.М.Гейця. – К.: НВЦ НБУВ, 2009. – 687 с.
4. Кір'ян Т.М. Теоретико-методологічні положення щодо соціальної організації праці / Т.М.Кір'ян, М.С.Шаповал // Вісник економічної науки України. Науковий журнал. – 2011. – №1 (19). – С. 50-61.
5. Масаев М.В. Символические моменты истории экономической мысли (философско-исторический аспект в свете концепции парадигмальных образов и символов эпох, цивилизаций и народов) / М.В.Масаев / Сучасна економічна теорія та пошук ефективних механізмів господарювання: зб. матер. Міжнародної науково-практ. конф. – Сімферополь: ПП «Підприємство Фенікс», 2012. – 426 с.

РЕЗЮМЕ

У статті досліджено суспільну форму праці. Аргументовано тезу, що суспільна форма праці та її розвиток визначаються цільовою функцією суспільного розвитку, яка, у свою чергу, визначається основним економічним законом даної економічної системи.

Ключові слова: суспільна форма праці, економічні закони, економічна система, основний економічний закон, цільова функція соціально-економічного розвитку.

РЕЗЮМЕ

В статье исследована общественная форма труда. Аргументирован тезис о том, что общественная форма труда и её развитие определяются целевой функцией общественного развития, которая, в свою очередь, определяется основным экономическим законом данной экономической системы.

Ключевые слова: общественная форма труда, основной экономический закон, целевая функция социально-экономического развития, экономические законы, экономическая система.

SUMMARY

In this article research the social form of work. Argued the thesis: social form of work and development of it determine by special purpose function of social development, which determine by basic economic law of given economic system.

Keywords: social form of work, special purpose function of social development, economic law, basic economic law, economic system.

ВЕНЧУРНИЙ КАПІТАЛ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ СТРУКТУРНИХ ПРОЦЕСІВ

Дмитриченко Л.І., д.е.н., професор, Донецький національний університет

Нікітіч С.І., аспірант, Донецький національний університет

Постановка проблеми. Структура національної економіки будь-якої країни визначає рівень її розвитку й рівень добробуту громадян, а також стан і характер інтегрування в світовий економічний простір та міжнародний престиж. Така методологічна послідовність обумовлює необхідність і актуальність дослідження як безпосередньо структури національної економіки й структурних процесів, так і чинників, що обумовлюють ці процеси й формують економічну структуру.

Серед багатьох чинників, які впливають на формування й розвиток структури економіки, певне місце посідає венчурний капітал. Важливою особливістю венчурного капіталу є його ризиковий характер. А рівень ризикованості визначається двоїстістю походження венчурного капіталу. Йдеться про джерела його походження – внутрішні й зовнішні, а також про цілі й наміри його власників. Останні визначають напрями й галузі інвестування венчурного капіталу, що безпосередньо впливає на структуру національної економіки та визначає структурні процеси в ній.

Практика використання венчурного капіталу довела, що його вплив на структурні процеси має як позитивні, так і негативні наслідки. Забезпечення позитивного впливу венчурного капіталу ґрунтується на механізмах державного регулювання соціально-економічних процесів в цілому, зокрема – на створенні державою економічних і інституціональних засад формування й функціонування венчурного капіталу.

Ураховуючи факт абсолютно деформованої сучасної структури національної економіки України, що ускладнює розв'язання соціально-економічних проблем не тільки подальшого розвитку, але навіть побуту громадян країни, вітчизняна наука й практика має сконцентрувати зусилля на пошуку системи чинників, здатних активно впливати на позитивні зрушення в національній економіці. Серед таких чинників є формування й розвиток венчурного капіталу.

Аналіз останніх публікацій. Щодо наукових публікацій з означеної проблеми, то їхній спектр багатограний. Вчені досліджують не тільки загальні проблеми сучасного стану структури національної економіки, тенденції її розвитку, структурні зрушення, але й аналізують різноманітні чинники та механізми регулювання цих зрушень.

Так, структурні процеси й структурні пропорції в розвитку макроекономічної системи в умовах кризи відбито в працях В.М.Беленцова [1, с.41-51].

В аспекті зайнятості структурні процеси досліджує О.М.Носіков [2, с.128-133].

Тенденції розвитку структурних процесів у розрізі видів економічної діяльності й структурні особливості інноваційного розвитку національної економіки України розглядають Н.І.Дучинська і Ю.М.Чайка [3, с.54-61; 4, с.96-97]. Ю.М.Чайка здійснює також пошук механізмів і напрямків розвитку структурних процесів в національній економіці [5, с.69-72; 6, с. 30-41].

В аспекті взаємодії інститутів фінансового посередництва з реальним сектором економіки аналізують структурні процеси І.О.Школьник та А.Ю.Семіног [7, с.83-93].

Зазначимо, що в умовах сучасної фінансово-економічної кризи інноваційно-інвестиційний напрям та вплив фінансових важелів на структурні процеси є самим розповсюдженим напрямом дослідження означеної проблеми. Серед наукових праць з даного аспекту виділяється стаття академіка А.А. Чухна щодо аналізу походження фінансово-економічної кризи, її шляхів, наслідків і методів подолання [8, с.4-18].

Вельми помітною працею методологічного характеру, в якій здійснено широке системне дослідження механізмів економічного зростання й розвитку і в якій відбито динаміку показників соціально-економічного стану української національної економіки (і таким чином – висвітлено основні структурні пропорції в національній економіці) є монографія Л.В.Проданової «Економічне зростання й економічний розвиток: забезпечення сталості економічної системи» [9]. Автором досліджено ресурси й чинники економічного зростання серед яких виділяються людський чинник, розвиток державно-приватного партнерства та інвестиційно-інноваційні ресурси, але, на жаль, не досліджується венчурний капітал як окремий чинник соціально-економічної динаміки.

Найбільш системним дослідженням проблеми структури національної економіки й структурних процесів, що відбуваються в ній, є колективна монографія українських вчених «Структурні реформи економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України», яка вийшла в системі національної академії наук України, у написанні якої прийняли участь вчені-члени Академії економічних наук України [10]. До речі, саме в цій праці міститься матеріал щодо ризиків в економіці, але і в даному випадку ані слова щодо венчурного капіталу.